

Slovenski dom

Štev. 104.

V Ljubljani, v petek, 8. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga dela: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 705:

Attacchi inglesi respinti ovunque

Il bollettino No. 705:

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Ad Oriente di El Mechili mezzi blindati nemici sono stati costretti a ripiegare da efficaci concentramenti di artiglieria.

Gli attacchi dell'Aviazione dell'Asse sulle fortificazioni e sugli impianti di Malta hanno provocato, nella zona degli obiettivi, intensi incendi e violente esplosioni.

Un colpo di mano che elementi britannici hanno tentato contro l'Isola di Kufu, a Sud di Creta, è stato prontamente respinto dal nostro presidio.

Vojno poročilo št. 705:

Angleški napadi povsod odbiti

Uradno vojno poročilo št. 705 pravi:

Vzhodno od Mekilja so bila sovražnikova oklepna vozila prisiljena umakniti se zaradi uspešnega strujenega streljanja topništva. Napadi osnega letalstva na utrbe in naprave na Malto so v predelu ciljev povzročili hude požare in silovite eksplozije.

Udar, ki so ga poskusili angleški oddelki na otok Kufu, južno od Krete, je naša posadka takoj odbila.

Poročilo o zamenjavi italijanskih in angleških ranjencev in pohabljenecv v Smirni

Rim, 8. maja. s. Nadzornik fašistovskih organizacij v Turčiji je tajniku stranke poslal naslednje poročilo:

Ko sem zvedel, da bo v Smirni prišlo do zamenjave italijanskih pohabljenecv z angleškimi pohabljenecv sem po sporazumu z generalnim konzulom šel tja, da bi našim hrabrim ranjencem prinesel pozdrav fašistov v Turčiji in pa darove naše skupnosti.

Naša lepa bolniška ladja »Gradišca« (14.000 ton) je iz Barija priplula v Smirno 7. aprila ob 15. in je imela na krovu 59 angleških ranjencev in pohabljenecv ter 58 bolniških strežnikov in častnikov, članov angleškega zdravstvenega zbora.

Ob 17. istega dne je iz Aleksandrije priplula angleška ladja »Landover Castle« (10.000 ton). Na krovu je imela 344 ranjencev in pohabljenecv (35 častnikov, 309 podčastnikov in vojakov) ter 575 članov italijanskega zdravstvenega zbora (75 častnikov in 500 strežnikov).

Prenos ranjencev z ladje na ladjo so izvedli nekaj še isto popoldne, nekaj pa naslednje jutro. Za izmenjavo je poskrbel turški Rdeči polmeseč, pristopovali so pa trije odposlanci mednarodnega Rdečega križa. Eden je bil na italijanski ladji, drugi na angleški ladji, tretji je pa prišel iz Ankare. Vse je potekalo v najlepšem redu in sicer zaradi vneme turških vojaških, civilnih in pristaniških oblasti v Smirni.

Angleška ladja je zapustila Smirno 8. aprila ob 16. Italijanska ladja pa je odplula 9. aprila ob 14. v Bari. Italijanska naselbina v Smirni je takoj po prihodu poslala na ladjo veliko cvetja, skupini iz Carigrada in iz Smirne pa sta poslali tisoč zavojev. V vsakem je bil tobak, grozdje, smokve, milo, sladkarije in kava. Dalje sto škatel luksuznih cigaret za častnike, 450 ustnikov za cigarete, ki jih je poslala naselbina iz Carigrada. Ta je dala tudi 300 turških funtov kot prispevek za tisoč zavojev, ki so jih poslali Italijani iz Smirne. Ranjenci, pohabljenecv ter strežniki so bili ganjeni zaradi sprejema, ki so jim ga priredili rojaki v Turčiji.

Med obiskom na ladji sem ranjencem skupaj in tudi posebe izrekel dobrodošlico in jih potolažil v imenu Italijanov iz Turčije ter izvajanja vedno zaključil s pozdravom Kralju in Cesarju ter Duceju ter z mislijo na hvaležno fašistovsko domovino.

Navdušenje, ki so ga pokazali z vzklikanjem Italiji ter njenim voditeljem, je predstavljalo kar najvišjo slovesno potrditev domoljublja, ki more izvirati ne iz občutkov vernosti v domovino, temveč iz globoko zakoreninjenega čustvovanja. Ta prizor je vzbujal občudovanje pri sovražnikih in pri nevtralcih in ponosno genotie pri Italijanih, ki so bili priča tako vzvišenemu prizoru italijanske veličine.

S ponosom pravega Italijana lahko zatrdim, da nisem slišal nobene tožbe zaradi pre-

Po japonski zasedbi trdnjave Corregidor na Filipinih

Prodiranje v osrčje glavnega filipinskega otoka Luzona — Japonski vojni cilji v Birmi doseženi

Tokio, 8. maja. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča:

5. maja so se oddelki japonske vojske in mornarice navzlic silovitemu sovražnikovem ognju izkrcali na otoku Corregidorju. Včeraj zjutraj so Japonci docela zasedli Corregidor ter vse druge trdnjave v pomorskem oporišču Manili (na glavnem filipinskem otoku Luzonu).

Buenos Aires, 8. maja. s. Ko je razlagal vdajo posadke na otoku Corregidorju, je ameriški zunanji minister Hull dejal: »Amerikanci se bodo vedno spominjali Corregidorja in Ba-

tanga. Sta to dva poraza, ki pa ne predstavljata drugega kakor predigro v zmago.« Hull mora biti velik optimist, če dva poraza kakor na Corregidorju in na Batangu ne predstavljata nič drugega kakor predigro v zmago...

Rim, 8. maja. s. Angleška uradna agencija poroča iz Washingtona, da je ob vdaji bilo na otoku Corregidorju okoli 11.500 mož ameriških in filipinskih čet. Ti so vsi padli v roke Japoncem, ki so se izkrcali na otoku. V tem številu pa niso obsežne izgube, ki znašajo 2275 mornarjev, 1570 vojakov pripadajočih izkrcavalnim četam, 3734 filipinskih in ameriških vo-

jakov, 1280 Filipincev iz ogledniških oddelkov ter 1269 drugih oseb.

Zeneva, 8. maja. s. »Tribune de Lausanne« piše o padcu Corregidorja in poudarja, da pomeni to konec organiziranega ameriškega odpora na Filipinih. Čeprav bi majhni oddelki tu pa tam na kakem majhnem otoku lahko še nadaljevali z boji, so vendar vsa količaja važna strateška središča v japonskih rokah. Japonska mornarica, ki so ji na razpolago že najboljša pomorska oporišča v zahodnem Tihem morju, se je zdaj polastila naivnejše postojanke, manilskega zaliva, ki bo zdaj važna postojanka za oskrbovanje čet v Holandski Indiji.

Tokio, 8. maja. s. Japonski oddelki, ki so pretekli v ponedeljek zasedli kraj Sabagat v sredini glavnega filipinskega otoka Luzona, so v torek prišli v mesto Bontoc, ki leži 80 km severovzhodno od mesta Paguia in ki je važno vojaško središče.

Tokio, 8. maja. s. Uradno poročajo, da so japonske čete praktično že dosegle vse najvažnejše cilje v Birmi s tem, ko so japonski oddelki vdrl v kitajsko pokrajino Junan ter do kraja zasedli letališče Akyab. Zastopnik vojnega sveta v Chungkingu je dejal, da je poraz zaveznikov v Birmi treba pripisovati pomanjkanju naglih čet in pa slabi strategiji angleških in ameriških poveljnikov.

Vesti 8. maja

Prvi zvezek Mussolinijevih jadranskih člankov in govorov je izšel v Milanu pri založbi Hoepli. Vsa zbirka bo obsegala štiri zvezke s 1500 stranmi in s skoraj 400 različnimi sestavki.

Maršal Canejasek je moral z vso naglico poslati štiri divizije na birmansko mejo, da bi odbil japonski pritisk na čete ameriškega generala Stilwella, ki poveljuje kitajskim oddelkom v Birmi.

Ameriški vrhovni nadzornik za cene Henderson je sporočil, da bodo najbrž zasegli privatne avtomobile za vojaške namene. Napovedal je tudi nove omejitve glede prehrane in obleke.

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča, da je bila potopljena 10.000 tonska križarka »Edinburgh«. Zadel jo je torpedo že 13. aprila, pa so jo še lahko vlekli proti Angliji, dne 2. maja pa je dobila nove torpede in se je potopila.

Vodilne osebnosti iz japonske politike, gospodarstva, denarnišva in tiska so imele včeraj z vlado posvetovanja. Na njih so sklenili ustanoviti odbor za politično preureditev japonskega naroda. Namen tega odbora je voditi japonski narod k zmagi.

V letu škofskega jubileja papeža Pija XII. bodo po vseh škofijah delili razglednico, s katero se bodo verniki lahko obračali naravnost na papeža in od njega dobili odgovor in apostolski blagoslov. Razglednica z odgovorom bo nosila posebno, nalašč za ta jubilej izdano znamko.

Obsodbe komunistov v Franciji

Pariz, 8. maja. s. Pred posebnim pariškim sodiščem sta bili dve ženski, ki so jih dolžili komunistične propagande, obsojeni na dosmrtno ječo. Drugih 19 so krivce je bilo obsojenih na razne kazni od dvajset let prisilnega dela na do treh let ječe.

10.000 mladih hitlerjevcev na poletnem taborjenju po Madžarski

Budimpešta, 8. maja. s. Na povabilo madžarske mladinske organizacije je v Budimpešto dospelo 10.000 članov nemške hitlerješke mladine. Iz Nemčije so dospeli na Madžarsko po Donavi na posebnih parnikih. V Budimpešti sta jih sprejela nemški poslanik Jagow ter načelnik madžarskih predvojaških mladinskih organizacij general Beldy. Ta je mladim nemškim gostvom, ki bodo po poletnih taboriščih skupno z madžarskimi tovariši utrjevali svoje sile ter poglabljali prijateljstvo med obema narodoma, izrekel v pozdrav nekaj navdušenih besedi. Nemški poslanik pa je poudarjal bojno vzajemnost med madžarsko vojsko in vojskami osi ter je povabil mlade Nemce naj zakličejo madžarski vojski »Heil«.

v splošnem ni bil na dobrem glasu. To je bila doba parlamentarnega politikanstva. Tako vrednotenje pa je bilo popravljeno, kajti onih časov ni več in se ne bodo nikoli več povrnil. Odvetniki skoraj v celoti služijo režimu, sodelujejo v vojni in zaradi tega vem gotovo, da bodo italijanski odvetniki, kakor je treba, dragoceni sodelavci sodnikov v poslanstvu, ki ga lahko imenujemo sveto.

Dodajam, da se morajo zakoniki razširiti in spoznati ter komentirati. Nekateri mislijo, da čitanje zakonikov ni zabavno. V življenju je treba opravljati predvsem stvari, ki niso zabavne, toda čitanje zakonikov je zelo zanimivo in dobro je, da večina državljanov spozna mejo med dovoljenim in nedovoljenim. Potrebno je predvsem, da čitajo zakonike fašisti, da spoznajo, kako je bila v njih naša doktrina tolmачena in kako je v njih v nekem smislu nesmrtna. To je ena izmed nalog, ki jo nalagam nacionalnim ustanovam fašistične kulture.

Tovariši! Novi zakoniki so imenovani Mussolinijevi in sprejemam to imenovanje v smislu, da so to zakoniki revolucije črnih srajc. Dovoljeni so bili v svetovni vojni in so tudi oni pogoj in jamstvo za zmago.

Navdušena manifestacija je sledila Ducejevemu govoru.

Najnovejši uspehi nemških podmornic ob ameriških obalah

Hitlerjev glavni stan, 8. maja. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na mnogih krajih vzhodnega bojišča vlada mir. Samo na severnem odseku so bili krajevni, toda hudi boji, v katerih je sovražnik imel velike krvave izgube.

Württembergška 5. in šleska 8. lahki pehotni diviziji sta se v srditih napadalnih bojih ob najhujših vremenskih in ozemeljskih prilikah posebno odlikovali.

Na Laponskem in na bojišču pri Murmansku so bili nemški protinapadi še dalje uspešni.

Ponovni napadi močnih sovražnih sil so bili zavrnjeni. Pri letalskih napadih na okolico Sebastopola, ki so se jih udeležili tudi hrvaški letalci, so opazili bombne zadetke v pristaniščih in na letališčih.

V severni Afriki so skupine nemških letal razkropile zbirališča angleških motornih vozil in z bombami zadele letala na nekem puščavskem letališču.

Na Malto so bile utrbe in letališča na otoku Gozdu uspešno bombardirane.

Pred južno angleško obalo so lahka bojna letala podnevi potopila trgovsko ladjo 2500 ton in neki ogledni čoln. Drugi napadi so bili naperjeni proti važnim vojaškim napravam nekega pristanišča severno od Dovera.

Kakor je bilo že s posebnim poročilom objavljeno, so nemške podmornice v boju proti sovražnemu oskrbovalnemu brodogradu pred vzhodno severnoameriško obalo in v Koribijem morju potopile 22 trgovskih ladij s skupno 138.000 tonami in s torpedi hudo poškodovale še 2 parnika s 17.000 tonami.

Angleški bombniki so v pretekli noči podvzeli vojaško neuspešno vznemirjevalne napade na zahodno in jugozahodno Nemčijo. Nočni lovci in protiletalske baterije so sestrelili 7 od napadajočih bombnikov, potem ko so že podnevi v letalskih bojih nad obalo Rokavskega preliva uničili 5 sovražnih letal.

Pri uspešnih nemških podmornic se je zlasti odlikovala podmornica pod poveljstvom korvetnega kapitana Zappa. Poročnik Ostermann je včeraj dosegel svojo 95. in 96. letalsko zmago.

Ducejev govor ob uveljavitvi novih italijanskih zakonikov

Rim, 7. maja. s. Duce je sprejel pravnike, ki so sodelovali pri reformi zakonikov. Sprejema so se udeležili visoki uradniki, vseučiliški profesorji, advokati in senatorji ter drugi odličniki, katerih je bilo skupaj 156. Pravosodni minister Grandi je Duceju prečital spomenico, v kateri je med drugim poudaril, da je ministrstvo opravilo svojo nalogo po njegovih smernicah za reformo zakonodaje v duhu fašističnih institucij. Po 27 mesečnih priprave in študija je bilo delo opravljeno. Pravosodni minister je naštel vse zakonike od leta 1939, ki urejajo celotno pravno življenje Italije. Pravosodni minister se je zahvalil svojim prednikom, ki so skrbeli za kodifikacijo, kakor tudi vsem ustanovam in celotnemu italijanskemu sodništvu, ki je pri tem delu sodelovalo. Minister Grandi je govoril o posameznih fazah reforme. Prva knjiga civilnega zakonika je bila objavljena že za časa njegovega prednika. Grandijeva naloga je bila v glavnem reforma onih delov zakonika, ki so vsebovali ureditve gospodarskih odnosov in pomorskega trgovskega prava.

Zakoniki so se morali prilagoditi novim pogojem italijanskega življenja. Stara zakonodaja se je morala prilagoditi etničnim političnim, socialnim in gospodarskim načelom, ki urejajo danes novo življenje italijanskega naroda in katerih najvišja sinteza je karta dela. Zveza med karto dela in novim civilnim zakonikom se je uveljavila v celoti. Z združitvijo civilnega zakonika s trgovskim je bila odpravljena avtonomija poslednjega, ker je bilo vse narodno gospodarstvo uvrščeno v korporacijsko organizacijo. Delo predstavlja zdaj sestavni in bistveni element zakonodaje. Vse zakonik preveča duh solidarnosti, ki spravlja v sklad razne individualne interese za dosego višjih smotrov naroda.

Civilno kodifikacijo kakega naroda je smatrati za merilo njegove civilizacije, za zrelo idealov in potreb naroda v določenem času in v zgodovini. Novi civilni zakonik predstavlja politično zavest italijanskega naroda v novem stoletju. Hoteli smo osloniti novi zakonik na glavne temelje življenja posameznikov in države. K tradicionalnim poglavjem civilnega prava se pridružuje danes poglavje, ki prevladuje vse druge in ureja delo, ki je čisti izraz civilizacije današnje dobe in ki štiti pravico posameznika, ki dela in proizvaja v interesu naroda. Prvič se je zgodilo, da je bilo delo uvrščeno v civilno zakonodajo naroda kot ognjišče vsega prava, kot globalno središče državljanstva življenja.

Z novimi zakoniki se je fašistična Italija postavila v prve vrste pred vsemi narodi sveta. Ponovno nakazuje pot in odkar se je povsod pričela revizija moralnih, političnih in socialnih vrednot, je Italija prva dala civilno zakonodajo novemu stoletju. Na mesto državljana v smislu prejšnjih ideologij in doktrin smo postavili v rimskem smislu aktivnega člana politične skupnosti z na-

tančno določenim položajem glede družine in države. Civilni zakonik dobiva s tem zopet pomen, ki ga je imelo v Rimu civilno pravo kot »jus proprium civitas«.

V mirni dobi ste Duce utrdili vojaške kreposti italijanskega naroda in ga pripravili za borbo, ki je bila blizu in neizogibna. Ko smo zadnja tri leta v tišini pripravljali nove zakonike, je bila naša misel stalno posvečena vojakom Italije, ki se junaško bore in žrtvujejo življenje na bojiščih za obrambo domovine in civilizacije, katero so nam dali naši očeti in katero smo mi dolžni obnoviti in povečano izročiti našim sinovom.

Duce je nato takole odgovoril:

Tovariši! Malo imam dodati k izčrpnemu govoru tovariša Grandija. Hotel sem vas sprejeti po končanem delu in vam povedati, da ste bili pod stalnim vodstvom ministra zvesti tolači mojih navodil. Moja navodila so bila v tem, da sem končno hotel dati italijanskemu narodu nove zakonike, ki naj bi bili najbolj stvarni pravni izraz našega časa v smislu doktrine in akcije. Zakoniki niso novi samo zaradi tega, ker nadomestijo stare, temveč zaradi tega, ker vsebujejo novosti, ki jih zahtevajo 20 let fašistične zgodovine in pogoji sodobnega življenja.

Tovariš Grandi je plemenito omenil ministere, ki so delali pred njim in priključim se njegovim misli. Omenil je tudi vse tiste, ki so z njim tri leta vneto sodelovali. Novi zakoniki so torej plod stalnega dela več tisoč ljudi, ki so delali za skupni smoter.

V civilnem zakoniku so vsebovane in hotel bi reči posvečene naše premise in naše revolucionarne ustvaritve, s katerimi so postali ti zakoniki zakoniki dvajsetega stoletja. Vsi, ki so prispevali svojega duha in svoja izkustva tej veliki zgradbi, ki dela čast Italiji in ki je že vzbudila živo zanimanje preko mej, imajo pravico biti ponosni in imajo pravico do hvaležnosti naroda, ker so dali pravici osnove, norme in orodje za njeno vsakdanje izvajanje.

Zdaj, ko so zakoniki ustvarjeni, gre za njih interpretacijo in izvajanje. Italijansko sodstvo je že pripravljeno na to nalogo. Ponovno in to ne bo zadnjikrat, moram pohvaliti italijansko sodništvo. Italijanski sodniki so za narod zbor neoporečnega prestiža in zaupanja. Nove norme postopka, ki so bile obnovljene in poenostavljene in reformirane sodnega reda, bodo po dosegli zmago, ko se bo vrnilo v urade več sto sodnikov, ki so zdaj na bojišču in od katerih so mnogi posvetili s krvjo svojo ljubezen do domovine, stonili v polno veljavo in zagotovili v vsakem pogledu natančno, strogo, človeško in zaradi tega rimsko izvajanje zakonikov.

K temu delu se bo gotovo pridružil tudi delo odvetnikov. Bili so trenutki, ko ta stalež

Nemški minister za oborožitev in strelivo, Albert Speer, je imenoval posebni soborožitveni svet, v katerem so: maršal Milch (letalske sile), general Fromm (vodja rezervne vojske), general Thomas in general Leeb. V svetu so zastopani tudi voditelji nemške oborožitvene industrije.

Iz Švedske se bo izselila večina ameriških državljanov, ki bodo odpotovali 23. maja s švedskim potniškim parnikom »Gripsholm« v New York.

Ameriški senat bo prepovedal počitnice po vseh severnoameriških šolskih zavodih, ker bodo ob počitnicah gojenci morali obiskovati posebne letalske tečaje.

Poostrena določila glede streljanja talcev

visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino in
Poveljnik XI. Armadnega Zbora
na podlagi razglasa z dne 24. aprila 1942-XX,
glede na to, da se je zločinski delavnost komu-
nistov povečala z grožnjami in z izvajanjem
terorističnih in sabotažnih dejanj, z ugrabljan-
jem oseb ter na splošno z dejanji, ki omeju-
jejo osebno svobodo,

dajeta na znanje:

Če bi se od danes dalje zagrešila terori-
stična ali sabotažna dejanja kakršne koli vrste
ali zločini proti osebni svobodi,
in bi se v 48 urah po zločinskem dejanju
ne izsledili krivci, bodo ustreljene osebe,

o katerih se je ugotovilo, da so pristali komu-
nizma ali da zagotovo podpirajo državnim
oblastvom protivno delovanje.

Prav tako se bo postopalo, ako bi se osebe,
v slučajih zločinov proti osebni svobodi, ne iz-
pustile tekom 48 ur po izvršenem zločinu.

Obseg represalij se določi v razmerju s
težo izvršenega zločina in se objavi z lepa-
kom.

Ljubljana, dne 6. maja 1942-XX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

General Poveljnik XI. Armadnega Zbora:
Mario Robotti.

Nova določila glede potovanja in bivanja v krajih izven domovinskih občin

Rim, 7. maja. s. S. kraljevim ukazom, ki bo v
najkrajšem času objavljen, se objavljajo natančna
navodila, ki urejajo dotok in poletno bivanje v vseh
krajih kraljevine za sezono od 15. junija do 15.
oktobra. Določila so sledeča:

1. Kdorkoli namerava v času od 15. junija do
15. oktobra zapustiti občino stalnega bivališča in
misi prebiti v tuji občini dalj časa kakor pa en
teden, mora predložiti prehranjevalnemu uradu naj-
manj dvajset dni poprej vlogu z izjavo, da se mu
preselitev dovoli.

2. Izjava ni potrebna: za spremembo bivanja v
meji iste pokrajine; za službena potovanja, ki so
po pristojnem uradu odobrena; za civilno in vo-
jaško osebe kakor tudi za uradnike javnih družb;
za pripadnike Oboroženih Sil, kateri uživajo dovo-
ljenje; v primerih, ko posebni razlogi dela ali obrti
in drugih pomembnejših vrst opravičujejo podaljš-
anje poletnega bivanja, kakor ga določa čl. 1.;
toda to je treba prijaviti tisti občini, preden po-
teče dovoljeni rok bivanja; za tiste, ki imajo dovo-
ljenje za prosto potovanje po železnicah ali pa
imajo stalne železniške karte, za dobo, kakor jo
dovoljuje tista karta in za kraje, ki so na njej
navedeni.

3. Izjava, napisana v dveh izvodih, mora vse-
bovati: prošilceve generalije, naslov njegovega sta-
novanja, številko živilske nakaznice, imena in pri-
imke tistih, ki bodo skupaj s prošilcem spre-
menili bivanje, občino, kamor misli prošilec potovati,
navesti je treba hotel, penzijo ali drugo gostinsko
hišo odnosno tudi številko hiše, kjer se misli pro-
silca nastaniti, dalje je treba navesti dobo bivanja,
naslove običajnih dobaviteljev, kjer misli prošilec
dobivati goveje meso, špecerijo zelenjavo, jajca,
mleko in marmelado.

4. Urad, ki bo sprejel takšno prošnjo, bo pro-
silcu izdal potrdilo. To potrdilo je neobhodno po-
trebno za bivanje v drugem kraju in ga bo treba
v 24 urah po prihodu in v 24 urah pred odhodom
pokazati prehranjevalnemu uradu. Po vrnitvi v pr-
vo domačo občino mora potovalec vrniti to po-
trdilo svojemu občinskemu uradu.

5. V primeru, da bi se prošilec premislil in
ne šel na potovanje, potem mora takoj vrniti svoji
stalni občini potrdilo, ki ga je bil za potovanje
prejel.

6. Hoteli, penziji in krčme ne smejo dati več
kakor sedem dni preskrbo in prenočevanje takšnim
osebam, ki niso opremljene z dokumenti, kakor jih
našteva čl. 2. in morajo zabeležiti v hotelskih se-
znamih občino, odkoder je gost prišel, in številko
datuma s potrdila. Kršitve odredb tega člena bodo
kaznovane z zaporom od dveh do šest mesecev in
z denarno kaznijo od 2000 do 10.000 lir, razen
tega pa jih bo zadela tudi še kazneni upravnih ob-
lasti, namreč odkol o začasnem zaprtju obrata.

7. Minister za ljudsko izobrazbo bo skupaj z
notranjim ministrom določil največje število go-
stov, ki jih bodo gostinske obrti smeli sprejeti in
bo sestavilo posebne sezname. Hoteli, penziji in
krčme ne bodo smele prevzeti v oskrbo nobenega
gosta čez določeno število, pa naj bodo razlogi še
takšni. Kršitve bo zadela prav takšna kazen, ka-
kor jih navaja prejšnji člen.

8. Tisti pa, ki bodo izven sedeža svoje občine
ostali več kakor šest dni in ne bodo imeli potreb-
nih dokumentov o podaljšanju bivanja, bodo kaz-
novani s kaznijo od 1000 do 3000 lir, obenem pa
bodo prisilno odgnani nazaj v svojo domovinsko
občino.

9. Tisti, ki bi se na dan 15. junija našli v ob-
čini izven svoje domovinske občine in bi tam bi-
vali več kakor sedem dni, morajo predložiti pred-
pisano izjavo prehranjevalnemu uradu tiste občine,
v kateri bodo bivali do 20. junija. Ne zahteva pa
se izjava za primere, kakor so navedeni v 2. členu
te uredbe.

Žahtevajte povsod naš list!

E. Wallace

RDEČI KROG

ROMAN

Mr. Parr je obrnil tedaj svoje oči k stropu.

»Ali bi zahteval preveč,« je vprašal skoraj opravičljivo, »če
bi vas prosil, da mi pokažete lakaste čevlje, ki ste jih tedaj
nosili?«

»Zakaj pa ne,« je dejal mr. Marl in skočil pokonci, da bi
šel ponje. Nekaj minut ga ni bilo nazaj, potem pa je prišel in
v rokah je prinesel par lakastih koničastih čevljev.

Detekтив jih je vzel v roke in opazoval vestno predvsem
njihove podplate.

»Ne,« je dejal. — »Teh čevljev pa prav gotovo niste nosili
tedaj, ker...« in pri tem je z dlanjo podrgnil po podplatih,
»ker je prah na njih. Zemlja pa je bila ves pretekli teden mokra.«

Marlovo srce je skoraj nehalo utripati.

»Prav to so čevlji, ki sem jih nosil tedaj,« je dejal kljub-
valno. — »To, kar vi mislite, da je prah, je v resnici le posušeno
blato.«

Parr je pogledal svoje prašne prste in zmajal z glavo.

»Tukaj neke mora biti pomota, gospod Marl,« je dejal lju-
bezno. — »To je kredni prah.« Postavil je čevlje na tla in
vstal. — »Na vsak način pa to ni tako važno,« je dejal. Stal je
in dolgo opazoval preprogo, tako da je mr. Marl kljub svoji
bojazni postal že nepotrepljiv.

»Ali vam lahko še s čim pomostrežem, gospod?« je vprašal.

»Da,« je dejal Parr. — »Rad bi, da bi mi dali naslov svojega
krojača. Morda bi mi ga zapisali?«

»Svojega krojača?« Mr. Marl je začudeno strmel v obisko-

valca. — »Kaj za vraga pa hočete od mojega krojača?« — In
potem je dejal z nasmehom:

»Zelo čuden človek ste, gospod inšpektor: prav rad vam ga
bom dal.«

Šel je k svoji pisalni mizi, vzel iz nje polo papirja in napisal
nanjo neko ime in naslov. Ko je posušil črnilo, je papir izročil
detektivu.

»Hvala lepa, gospod!« je dejal Parr in spravil papir v žep,
ne da bi pri tem pogledal naslov.

»Zal mi je, da sem vas tako dolgo zadrževal, toda razumeli
boste, da je vsekakor potreba zaslišati vse, ki so bili v Beard-
moreovi hiši zadnjih 24 ur pred umorom. Rdeči krog — — —«

»Rdeči krog!« je zasopel Marl in detektiv ga je presunljivo
pogledal.

»Ali niste vedeli, da je Rdeči krog odgovoren za ta umor?«
Ne da bi mu delali krivico, moramo priznati, da Marl v
resnici ni nič vedel o tej stvari. Marl je sicer bral kratko vest
o tem, da so našli Beardmorea ustreljenega, toda noben časopis
ni spravljal Beardmoreovega umora v zvezo z Rdečim krogom,
razen lista »Mornington«, katerega pa Marl ni bral nikoli.

Sesedel se je na stol.

»Rdeči krog,« je zamrmral. — »Moj Bog, Nik... Nikdar nisem
mislil... Naprej pa ni spregovoril.«

»Kaj niste mislili?« je vprašal Parr vljudno.

»Rdeči krog!« je spet zamrmral plečati mož. — »Mislim sem,
da je šlo samo za neki...« Ni pa zaključil tega, kar je mislil.
Še celo uro potem, ko je detektiv odšel, je sedel Feliks Marl
ves sključen na stolu in z obrazom med dlanmi.

Bilo je prvič, da je prišel, čeprav v oddaljen stik, s to izsilje-
valno družbo, ki mu je zdaj prekrizala vse načrte.

»To mi ni všeč,« je zagodrnjal, ko je s težavo vstal ter
prižgal luč, ker se je bila naredila že tema. — »Jaz mislim, da
je najbolje, če se poberem, če se izgubim.«

Jubilejna razstava Matije Jame

Matija Jama, čigar pokrajine iz različnih
evropskih dežel so vzbujale občudovanje po
nešteti razstavah doma in na tujem, letos
praznuje svojo sedemdesetletnico. Lep jubilej,
pri katerem se slavljence obrača z vedrim po-
gledom na življenje za seboj in mirno lahko
zatrdi: dohršno delo sem opravil, ne bom ves
umrl, v delih bom živel — čvrst in svež pa, ka-
kor je zraven, ko ve, da je še v sredi polnih
moči, telesnih in duševnih, kar mu potrjujejo
slike iz let 1940/41 — hkratu sklepa poln nove
delovne radosti: še bomo slikali, še bomo
dobro slikali!

Za najdostojnejšo proslavo svoje sedem-
desetletnice je Matija Jama priredil retrospek-
tivno razstavo svojega dela, ki objema razdobje
natanko pideset let (1892—1942). Razstava
živo govori sama, brez retoričnih gesel in duho-
vitih fraz, kakor jih ob zunanjih hrupnih pro-
slavah naslavljajo slovesnostni govorniki na
jubilate: otroci marveč tod pričajo o očetu,
dela o svojem mojstru.

Prvo dobo si je avtor razdelil v katalogu
takole: Monakovo (1892—1902), na deželj (1900,
1901, 1902), Haimhausen (1903), Hrvaško (1902
do 1908), Avstrija (1908—1914).

V tej prvi dobi se na Jamovem delu še,
kar je popolnoma prirodno, močno pozna vpliv
mojstra Ažbete, predvsem to velja za čas do
leta 1900 in eno, dve leti čez — kajti že tri,
štiri leta pozneje se nam predstavi popolnoma
drugačnja Jama. V pravi prvi dobi govore o ne-
dovmonem Jamovem talentu slike »Pri obedu,
»Nunac,« »Fram Govekar,« »Graščinski oskrb-
nik,« »Brezec in »Bukve,« deloma »Orači« in
»Zanjice« pa se še pozna, da so osebe na njih

postavljene nekam prisiljene, režirane. Pri
»Orači« je za tisti čas tudi prav značilna
kombinacija temnoplavega, skoraj vijoličastega,
z oranžnim (pozneje postane Jamovo najljubše
kombiniranje: zelena — siva — oranžna z ne-
šteti odtenki), kar daje sliki znamenje nekak-
šne mirne, klasične pokrajine iz davnih vekov,
tisto viševnost kot so si jo bili predstavljal
za antično vzdušje obdelovalci tovrstnih moti-
vov, Feuerbach in drugi, ki pa ni živa, ki im-
ponira, pa ne more prepričati. Potem pa krene
Jama na drugo pot. Zda je nastajajo mojstrske
podobe, kakor čudoviti »Most čez Dobro,« ki
govori o subtilnem očesu in neprekosljivi roki
mojstra, ko razbira barvne nianse ter jih na-
naša na platno. Tu je »Krajina ob Amperu,«
odlične »Vrbe v snegu,« »Vas v zim,« polna
živo prepričujočega zimskega nastojanja, in
»Krems,« ki se od svojih dveh cerkva izgublja
daleč tja ven v čad brezkrayne ravnine.

Drugi razdelek je naslovljen: Ljubljana
(1914—1915). Medtem ko se zdi, da cvetje moj-
stra nikdar prav ne more ogreti, kakor ga po-
zneje tudi ljudje ne morejo niti približno ne
toliko kot pokrajine, je ves razgiban in poln
žara v sliki »Franciskanska cerkev,« Te barve
so imenitne.

Nato pride: Holandska (1915—1922). Tu nas
zlasti razveseli slike »Most na Holandskem,«
dalje »Veja nad vodo,« (kjer se zdi, da so listi
v senc posrkali nebesno modrino, tako da je
veja zdaj zamolklejša sinja kot nebo), in »Kanal
v Haugu,« Vse te podobe dihaajo povsem sorod-
no razpoloženje, kakor ga poznamo s slik, ki
so jih o svoji holandski pokrajini ustvarili do-
mači slikarji, dokaz, da se je umetnik znal
uživeti tudi v dušo te, njemu tuje dežele, kjer
ni ne črt, ne hribov, ne hitro tekočih voda.

V četrtem razdelku je doba, ko se je umet-
nik najrajši mudil v ljubljanski okolici, razen
tega pa obiskal tudi Belgrad. Najbolj nam tu
ugajajo slike »Bajera,« poetična, pa ne sladka,
le razpoložena polna »Pomlad,« »Ob reki,«
»Mestni log v snegu,« oba »Bežigrada« (zimski
in letni), »Kula Nebojša,« »Studija za ženski
portret,« ter »Gospa Antloga« (1940). Ta čas
objema razdobje od leta 1922 do 1940.

H Kolpi (1926—1933), k Plitvičkim jezerom
(1930), v Dalmaciji (1933) in v Veneciji (1938)
nas nato povede slikar. V teh krajih so se ro-
dile nekatere odlične Jamove umetnine. Tako
najprej razne čudovite studije (štiri za grab-
ljico, dve za deklško glavo), dalje sijajno »Ra-
janec III,« (s pendantom I. in II.); zdi se, da
sredi blešččega dne te od sonca obžarjene de-
klške postavice se zdaj ne mirujejo, neprestano
se še vrt v svojem veselem krogu, ki ga po-
ganjajo srčna radost in mladostno veselje za
igro, veselje nad mladimi leti in lepim, božjim
dnem. Močno ugajajo tudi »Otroci na dvori-
šču,« dalje »Kopalci,« »Krave na vodi« (!),
»Med kopicami in »Kopalci na morju.«

Potem pa nas Jama povede na »Planince«
(1923—32). Dolga vrsta imenitnih podob nas
navduši. Kako čudovito je »Jezero v snegu,« ali
»Jezero pozimi!« Na prisojeh se svet koplje v
sončni luči, v osojajh pa čemi in drgeta v mra-
zu neposnemljivo modrikastega snega. Lepa sta
»Polje in »Gozd,« navdušijo nas »Reka pod
vrhovi,« »Krave na pašu,« »Na rebru,« »Jesen-
sko hrastje in »čudovito Polje ob jezeru.«

Toda umetnik ni še sedel ob pot, češ, do-
volj sem delal, čas bo za počitek, ne! Svetla in
bela se odpira pred njim, še vabi k novim ci-
ljem, mojster Jama se lotava novih stvari:
kdor je videl, kaj je Jama ustvaril s »Sadov-
njakom v snegu II,« ta je ostrmel. Kaj, tudi
s temi, tako mrtvimi toni (belo, sivo) se da
ustvariti elika tolikšne živosti? Ta »Sadovnjak
v snegu« je čudovito subtilna pokrajina, delo,
ki govori, da ima umetnik — kakor silno, silno
redek v njegovih letih, ne samo še ves mladost-
ni žar, ki naganja na nova pota ter iskanja,
ampak tudi še oko in roko, da je nalogom od-
lično kos! In to dejstvo pomeni na jubilejni
razstavi Matije Jame prav gotovo največje ter
najprijetnejše presenečenje, ki globoko razve-
seli slednjega obiskovalca. Prav odlične so sli-
ke iz te zadnje dobe: »Krajina,« »Krajina po-
zim,« »Sadovnjak« (poln pristne spomladanske
ubranosti), »Štiri jablane v megle,« »Brezec,«
»Reka z gorami« (vse tri — in nov Jama), »Gozd
jeseni,« »Sadovnjak s kolarnico« in »Razgled
II.«

Jama je velik umetnik — to že dolga leta
ve vsa naša kulturna javnost — in Jama bo še
ustvarjal umetnine — o tem pa nas prepriča
sedanja razstava v Jakopičevem paviljonu. De-
la, ki so nastala prav v zadnjem času, to na
nedvomnem način potrjujejo. Želja nas vseh je,
da bi se njegova delazmožnost razgledala res
prav do skrajnih meja človeškega življenja.

Razstava je obiskana tako, kakor se spo-
dobi, zmerom je v paviljonu dovolj navdušenih
ogledovalcev. Prav je, da bi si jo ogledal vsak
kulturni Ljubljančan, to namreč na vsak na-
čin zasluži.

Ves večer je nato porabil za to, da je pregledoval svojo
hranilno knjižico. Pregled je bil nadvse zadovoljiv. Pri tem pa
si je mislil, da bi lahko iztisnil še nekaj več. In potem...

XIII. poglavje.

MR. MARL IZTISNE SE NEKAJ VEČ.

Talija Drummond je medtem nastopila dobro službo. Bila
je sprejeta pri Brabazonovem podjetju, ne da bi jo lastnik o
čemer koli spraševal. To je jasno dokazovalo, da je mož z
avtomobilom imel nenavaden vpliv. Kar pa je bilo še bolj ne-
navadno, je bilo to, da je dan sledil dnevu, ne da bi dobila
kakršno koli navodilo od svojega skrivnostnega delodajalca. Pri-
čakovala je namreč, da jo bo takoj zaposlil. Toda bila je že
skoraj mesec dni v Brabazonovi banki, ne da bi dobila kakšno
koli obvestilo. Neko jutro pa je prišlo. Našla je pismo na svoji
pisalni mizi. Naslov je bil napisan s peresom v obliki velikih
natiskanih črk.

Nikjer na pismu pa ni bilo nobenega sledu o krogu. Pričenja-
lo se je brez vsakega uvoda takole:

SPOZNAJTE SE Z MARLOM. POIZVEDITE, ZAKAJ IMA
TAK VPLIV NA BRABAZONA? POSLJITE MI TOČNE ŠTE-
VILKE NJEGOVH HRANILNIH VLOG IN ME TAKOJ
OBVESTITE, KDAJ BO DENAR DVIGNIL IZ HRANILNICE.
DALJE ME TUDI OBVESTITE, ČE PRIHAJATA PARR IN
DERRICK YALE V BANKO. BRZOJAVITE NA NASLOV:
JOHNSON, ŠT. 23 MILDRED STREET, CITY.

Ravnala se je točno po danih navodilih, čeprav je preteklo
precej dni, preden je imela priliko videti Marla.

Derrick Yale je samo enkrat prišel v banko. Videla ga je
bila že prej, ko je bil še gost pri Beardmoreovih. Pa četudi ga
ne bi videla tam, bi ga prepoznala iz njegovih slik, ki so jih
priobčevali časopisi, ker je bil slaven detektiv.

Nadzorstveno potovanje zveznega podtajnika

Ljubljana, 7. maja.

Na ukaz Zveznega tajnika je zvezni podtajnik Ernesto Capurso v družbi nadzornika 1. pasu Lodovica Maffei pregledal sedež nadzorstva Ljubljanske zone.

Funkcionar se je do podrobnosti zanimal za dobro poslovanje uradov in je pregledal kartoteke in tekoče delovanje ter je lahko ugotovil, da vse delovanje poteka v polnem razmahu.

Prav tako je v družbi tov. Maffei podtajnik nadzoroval postojanke PNF na Brezovici in Logu. Na Logu je ugotovil redno poslovanje postojanke PNF, potem pa obiskal tudi tam-

kajšnje Solo. Isti dan je podtajnik v spremstvu zonskega nadzornika prisel na Vrhniko, kjer se je ogledal na sedežu krajevnega vojaškega poveljstva in sporočil polkovniku, poveljniku in njegovim postavnim grenadirjem pozdrav Zveznega tajnika. Obenem je pregledal sedež postojanke PNF in bivši sokolski dom, kjer so nastanjeni prostori krajevnih organizacij PNF na Vrhniki. Podtajnik je pred odhodom z Vrhnike izrazil svoje živo zadovoljstvo sprčo dela, ki je bilo že izvršeno, obenem pa je dal tudi točna navodila za povečanje celotnega delovanja.

Seja sveta Pokrajinske zveze delodajalcev

Ljubljana, 8. maja.

V torek, dne 5. maja dopoldne je bila v magistratni sejni dvorani redna in izredna seja sveta Pokrajinske zveze delodajalcev Ljubljanske pokrajine. Seje so se člani sveta udeležili v zelo velikem številu. Po poročilu predsednika je svet predlagal potrebno število članov izvršnega odbora kakor tudi člane nadzorstva in njih namestnike v odobritev pristojnim organom. Glede drugih točk dnevnega reda pa je svet sklenil pooblastiti izvršilni odbor, da izvršuje njegove funkcije glede obravnave teh točk dnevnega reda.

Ljubljana

Koledar

Danes, petek, 8. maja: Pril. sv. M.
Sobota, 9. maja: Gregor N.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Danes se začne propagandni teden Glasbene Matice, ki nosi naslov »Učite se glasbe« in je prirejen ob 60letnici šole Glasbene Matice. Drevo ob 18 bo v mali Filharmonični dvorani predavanje Karla Mahkote s sklopičnimi slikami pod naslovom »60 let šole Glasbene Matice«. Na predavanju vabimo vse, ki se zanimajo za razvoj glasbenega življenja, ki je v zvezi z našo najstarejšo in najuglednejšo glasbeno šolo v našem mestu. Vstop k predavanju je prost.

Danes v Štepanji vasi in na Barju, jutri pa spet v Mestnem domu bodo zdravniški mestnega fizika cepili otroke zoper koze po naslednjem razporedi: današnji petek, 8. maja, se že ob 16 začne cepljenje v barjanski šoli za Barje, ob 17 pa v salonu Kregarjeve gostilne za Štepanjo vas, a jutrišnjo soboto, 9. maja, bo ob 17 spet cepljenje v Mestnem domu. Opozorjamo, da je cepljenje obvezno za vse leta 1941. rojene otroke, prav tako pa tudi za vse nad tri mesece stare, letos rojene otroke. Cepljeni morajo biti tudi otroci, ki so bili doslej iz kakršnega koli vzroka opravičeni od cepjenja. O uspešnem cepljenju dobe starši uradno potrdilo, ki ga je treba dobro shraniti. Če ne prej, bodo to dokazilo morali predložiti pri vpisu otroka v šolo. Starši onih otrok, ki bi neopravičeno ne pustili otrok cepiti, bodo po zakonu obšutno kaznovani. Kdaj naj starši pripeljejo sedaj cepljene otroke na pregled, je razvidno iz lepakov, ki so nalepljeni na občin- skih razglasnih deskah, na cerkvenih vratih, na živiliških trgih itd.

Vse odjemalce elektrike opozarja ravnanje Ljubljanske mestne elektrarne, naj ne nasedajo sleparjem, ki se izdajajo za uslužbence mestne elektrarne ter prihajajo odmontirati električne števec v stanovanju in na stopnišča. Vsak uslužbenec mestne elektrarne ima službeno legitimacijo, s katero se mora legitimirati na željo stranke. Ker je bilo v zadnjem času že nekaj takih tatvin, naj stranke tudi svoje uslužbence opozore, naj nikogar ne puš- čajo k električnemu števcu, če nima službene leg- itimacije mestne elektrarne.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 8. maja: Zaprtlo.
Sobota, 9. maja ob 17.30: »Voda«. Izven. Zni- žane cene od 12 lir navzdol.

Nedelja, 10. maja ob 14: »Zaljubljena žena«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 11. maja: Zaprtlo.

Opera:

Petek, 8. maja ob 15: »Indija Koromandija«. Mladinska predstava. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 9. maja ob 17: »Priatelj Fric«. Red B.

Nedelja, 10. maja ob 14: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene od 13 lir navzdol. — Ob 17.30: »Orfej in Evidika«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 11. maja: Zaprtlo.

Opozarjamo na popoldansko predstavo Le- harjeve operete »Indija Koromandija«, ki jo bodo uprizorili po zelo znanih cenah od 12 lir navzdol. V tej zabavni zgodbi nastopajo: vila Marljivka-Barbičeva, duh Lenobe Lenigoj-B. Sancer, čevljar Knefrač-Pianecki, njegova žena-B. Stritarjeva, Jaka in Miha, čevljarica vajenca-M. Sancer in Lipušček, Vodopivec, krčmar-Pumar, Koreta, kočijaž-Simončič, Omet, zidar-Mencin, Smerčmir, kralj-Rus, Ev- lalija, njegova žena-Skeletova, Papislav in Pa- pislav, ministra-Jelnikar, Arčon. Dirigent: R. Simoniti, režiser: M. Slavčeva, koreograf: inž. P. Golovin, inscenator: V. Skrušny.

Naš domači pisatelj Jože Vombgarg je oris- al v svojih tridejanskih veseloigr »Voda« izraz iz našega podeželskega življenja ter pokazal na izredno zabaven način zdrahe in prizade- vanje vaščanov, da bi dobili vodovod. Delo je nekoliko satiričnega značaja, v njem so izvrst- no karakterizirane nekatere poteze kmečkega življenja in čustvovanja. Režiser: M. Skrbinek.

Nova dramska premiera. Prihodnji teden bodo dali v Drami Molierovo komedijo v petih dejanjih: »Šola za žene«, ki jo je napisal dra- matik leta 1662. Igro bo zrealiziral in insceniral inž. B. Stupica. To bo prva Stupičeva režija Moliera na našem odru. Dejanje pokaže zmago mladosti ni resnične ljubezni nad starčevsko prekanostjo, ki se poslužuje morale kot sred- stva za svojo sebičnost.

Doslej nad 23 milijonov lir posojil vknjiženih

Redke dražbe nepremičnin — Izbrisano 15 milijonsko posojilo

Ljubljana, 8. maja.

Statističar ali po starem, kakor so to pisali pred dobrimi 50 leti, številar, je našel v zemljiški knjigi za letošnje 4 mesece kratke, poučne in zanimive podatke o raznih vknjižbah in izbrisih posojil, ki dosegajo prav čedne milijone. Zemljiška knjiga pokaže, da je še vedno dovolj denarja na hipoteknem trgu razpoložljivega, toda denarni zavodi so zelo previdni in prouče do podrobnosti vse finančno in gospodarsko stanje posojiljemalec. Se pač pozneje morebiti primeri, da denarni zavod odreče kakšni stranki posojilo ali pa ga omeji, to pač zato, ko se pojavijo umestne prilike, da je treba kredit zajeti in ne preko- merno razširiti.

Na drugi strani pa je zanimivo dejstvo, da so bili letos izvedeni v zemljiški knjigi pri raznih nepremičninah v mestu in okolici množični izbris najrazličnejših posojil, in sicer dolgov. Značilno je dalje za sedanje gospodarske prilike, da so realne eksekucije prav redke, prav tako je razpisanih prav malo dražb nepremičnin. Do dejanskih dražb različnih hiš in posestev v Ljub- ljani in okolici pride pa zelo redko tako, da je objavna deska za te dražbe na hodniku okrajnega sodišča zelo prazna, ko je bilo neka leta, takole pred 10 leti, polna in popolnoma zatrpna z raz- ličnimi oglasi o dražbah posestev in ni minilo tedna, da ne bi bila v sobi št. 16 okrajnega so- dišča kaka dražba in da ne bi prišlo kako po- sestvo na kant. Za te dražbe so se dostikrat ljudje zelo zanimali. Sedaj je v tej sobi za dražbe sveti mir.

Včasih poprej je bil v to sobo velikanski naval interesentov, ko so se na dražbi prodajale kake velike in važne stanovanjske hiše, tako na primer je bilo polno dražiteljev, ko so pred leti prodajali na dražbi nekdanjo Mahrovo hišo, ki jo je naposled med veliko napetostjo interesentov združila mestna občina Ljubljanska.

Da bomo imeli čvrst in lep kunčji zarod

Smotrna reja, čistota, zrak, svetloba, zadosten prostor in skrbna nega so jamstvo za uspešno rejo

Število rejcev se je posebno v zadnjih nekaj mesecih zelo povečalo. Vsak si hoče doma, na domačem dvorišču vzgojiti svoje živali, da ne bo tako odvisen od trga. Vsi pa, ki so začeli tako na svoje rediti male živali, so imeli le eno željo, in ta je bila, da bi imeli veliko uspeha pri reji in da bi se jim trud izplačal. Posebno mnogo rejcev se je vrglo na rejo kuncev. Ni ga skoraj dvorišča kjer ne bi imeli vsaj nekaj zajcev. Mnogi od njih so bili že zgodaj prevarani v svojih upih in nadah, kajti živali so jim ali poginile, ali pa so mršave, da jih je že pogledati žalost.

Samo nekaj najnужnejših nasvetov kako je treba ravnati s kunci, da bo rejec dobil čvrst in lep zarod in od živali zaželeno korist.

Da dobimo dobre plemenske živali, ki nam dajejo dober in čvrst zarod, ne zadostuje samo naprava lepih kunčnic in nakup lepih plemen- skih živali. Prav posebno važnost moramo po- lagati na to, da živali pravilno negujemo in opazu- jemo ter skrbno odbiramo za nadaljni razplog. Eno naj velja: da ni dobro gojiti več pasem hkrati, ker s tem delimo svojo pozornost, ko bi jo sicer posvetili samo eni ali dvejm dvema pasmama. Čim manjše število pasem imamo, tem lepši bo uspeh.

Rejec, ki goji le malo število živali, bo na- redil najboljšo, če bo redil samo eno izmed go- spodarskih pasem. Izbere naj si pasmo, ki mu najbolj ugaja. Za začetnike so sicer orjaki najbolj zapeljivi zaradi svoje velikosti in teže, ki pa so glede krmjenja mnogo bolj zahtevni kot druge pasme, ki nam pa nudijo iste koristi.

Velikokrat vidimo, kako imajo nekateri rejci velike živali stlačene v tesne zaboje, da se niti ganiti ne morejo in so povrh tega še v temi in nesnagi. Tudi krmljenje je največkrat neza- dostno in skrajno neprimerno. Vrh tega taki rejci komaj čakajo, da se jim živali čim hitreje in čim bolj razplogijo. In ko postaja zarod za zarodom vedno šibkejši in zanikrnejši, je razočar- ranje tu.

Le smotrna reja, čistota, zrak, svetloba, za- dosten prostor in skrbna nega živali nam morejo

zagotoviti popoln uspeh. Zelo važno pri tem je tudi pravilno odiranje plemenskih živali, ki mo- rajo imeti vse dobre lastnosti za dober razplog.

Plemenski samec in samica morata dobiti v prvi vrsti zadostno količino hrane. Ne samo količina, ampak tudi kakovost je sila važna. To je potrebno, da ostanajo mladiči zdravi in da se tudi oni uspešno razvijajo. Hrana mora biti razno- vrstna, takšna pač, kakršno dopušča letni čas. Razen ostalih krmil je treba imeti vedno pri roki za pokladanje tudi seno. Velike pasme pa po- trebujejo tudi še močna krmila. Rejec naj svojim živalim da vsakokrat le toliko hrane, da te nič ne ostane, a da so živali site.

Krmili moramo redno vsak dan ob istem času. Krmilni red je zelo važen. Razen navedenega je nujno potrebna čistota po kletkah in posodah. Kletke očistimo vsaj po enkrat na teden, da se živali ne valjajo po gnoju. Pozimi jim tudi nastilja ne sme manjkati. Le ob skrbni negi živali dobro uspevajo.

Rejec tudi ne sme dopustiti pregostega par-jenja, ker to živali slabi. Plemenijo naj največkrat trikrat na leto.

Mladiči so tu. Ko začno zapuščati gnezdo mo- ramo se bolj paziti na čistoto, posebno pa še v hlevčku. Mladiči bi se sicer z glodanjem ponesna- žene krme lahko okužili. Mladiči naj ostanjejo pri samici vsaj osem do deset tednov, da se krepko razvijajo. Če morajo pregodaj pogrešati materino mleko, ostanjejo slabotni in tudi za plemensko odbiro niso.

Za plemo odbiramo izmed najboljših le naj- lepše in najbolj čvrste mladiče. Imeti morajo čim več najboljših lastnosti svojih staršev. Da vrline spoznamo, moramo dolgo opazovati rast in razvoj živali. Mladičem je treba dati tudi dovolj prilike, da se razgibljejo.

Kar ni za plemo naj roma v lonec. Pri skrbnem negovanju živali bomo dosegli lep uspeh, kar nam bo v veselje in zadovoljstvo, pa tudi v gospodarsko korist. — Taka navodila nam daje zadnja številka »Malega gospodarja«.

V treh vrstah...

V Rogški Slatini je bilo te dni veliko učiteljsko zborovanje. Zborovanje je trajalo tri dni in ga je sklical šolski vodja za celjsko okrožje. Na sporedu so bile najprej razne kon- cerzne točke. Igral je tudi celjski učiteljski kvartet. Drugi dan zborovanja so imeli velik slavnostni zbor na katerem je bilo največ go- vora o prvi obletnici zasedbe Spodnje Stajer- ske. Tretji dan zborovanja so imeli pester tovariški večer, na katerem so nabrali za nem- ški Rdeči križ nekaj čez 2000 mark.

Pri delu v gozdu je podrla bukev 50 let- nega drvarja Specza iz Podgozda pri Dvoru. Razen zunanjih poškodb si je zlomil tudi levo nogo. Prepeljali so ga v kandijsko bolnišnico.

V nemškem uradnem listu je izšla policijska odredba, po kateri je prepovedano fotografirati, filmati ali slikati vse naprave državnih železnic in avtomobilskih cest, dalje plovne reke, jezove in pristanišča, mostove, nasipe, skratka vse važnej- še naprave.

Sadjarska in vinarska podružnica v Mariboru je priredila v svoji šoli enodneven tečaj o obdelo- vanju starih vinogradov s stroji. Dopoldne je bil teoretičen, popoldne pa praktičen pouk. Tečaj je bil pred kratkim.

Obmejno glasbeno učilišče za Koroško je v Kranju ustanovilo svojo podružnico. Pouk se bo vršil v vseh pihalnih, godalnih in ljudskih glasi- lih. Dalje bo na šoli tudi pouk v klavirju, zborov- skem petju, skupni glasi in pevski krožek.

Oni dan je bilo v Školji Loki ob priliki gosto- vanja nekega nemškega peveškega društva usta- novljeno škofjeloško pevsko društvo. To je že osmo pevsko društvo na Gorenjskem.

V Kranju je bilo pred dnevi zasedanje kra- jevnih kmetijskih uradnikov iz kranjskega okrožja. Na zasedanju je govoril tudi deželni svetnik Go- vornik je opozarjal uradnike na veliko dolžnost, ki jo imajo. S poročili kmetijskega okrožnega urada je bilo zasedanje zaključeno.

Simfonični koncert mariborskega gledališkega orkestra je prav lepo uspel. Na koncertu sta se od- likovala predvsem violinista solista Poljamec in Petrovič.

V Vrbiu pri Zalcu se je te dni zbralo nad 30 fantov, ki so se obvezali, da bodo letos pomagali pri kmetovanju v Savinjski dolini. To je prva sku- pina, ki bo opravljala kmečka dela na Spodnjem Stajerskem.

30 posvetovalnic za matere in otroke je dozdaj v celškem okrožju. Pretekli mesec so sestre po- močnice obiskale 1237 družin. Prav tako je bilo v tem mesecu 16 posvetovalj z materami. V prvih dneh aprila so v Celju odprli 10 otroških vrtec.

Bramboveci so nastopili na športnem igrišču »Planine«. Na zbor so prišli vsi vodje in podvodje standarte. Na sporedu je bil tudi propagandni pohod skozi mesto.

EIAR - Radio Ljubljana

Sobota 9. maja. — 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Lahka glasba. — V odmoru (8.00) Napoved časa. — 8.15 Poročila v italijanskini. — 12.15 Klari- net trio. — 12.40 Elektron-kvartet provincialnega Dopolavora v Sieni. — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 13.15 Poročilo Vrhov- nega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.20 Pesmi vojnega časa. — Orkester in zbor družbe EIAR vodi dirigent Gallino. — 14.00 Po- ročila v italijanskini. — 14.15 Radijski orkester in komorni zbor vodi dirigent D. M. Sijaneč. — Ope- retna glasba. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.10 Nove plošče Cetra. — 17.55 Starc Terezija: Higiena našega doma — predavanje v slovenščini. 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Na harmoniko igra Avgust Stanko. — 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 20.20 Komentar dnev- nih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vpis poma- danskih bataljonov v Sev. Afriki in mladih fašistov iz Bir el Gobija. — 21.00 Predavanje v slovenščini. — 21.10 Godba RR. CC in lirski zbor EIAR-ja vodi dirigent Cireni. — 21.45 Prenos iz občin- skega gledališča v Firenzi: Drugo dejanje opere V. Bellini: La Sonnambula — med odmorom: Za- nimivosti v slovenščini. — Po operi: Poročila v italijanskini.

XXV. poglavje.

Zapor.

Torek, 13. decembra ob 16.

Vance je bil na potovanju osem dni. Vrnil se je 13. decembra popol- dne. Najprej se je skopal in preoble- kel, potem pa telefoniral Markhamu, da bo prišel takoj k njemu.

Po njegovem vedenju in kratkobe- sednosti sem spoznal, da so bili nje- govi živeci zelo napeti. Na moje vpra- sanje, če je bilo na potovanju lepo, mi je enostavno samo prikimal.

Markham in Heath sta naju prič- kovala. Ura je bila štiri popoldne in sonce je že zašlo za nebotičnik, ki se dviguje na trgu pred sodno palačo. »Poklical sem tudi gospoda nare- dnika v upanju, da nam imaš sporočiti važne novice,« je začel Markham.

»Res vam imam povedati mnogo,« je odvrnil Vance in si prižgal svojo ljubljeno cigareto. »Toda, rad bi prej zvedel, kaj se je zgodilo za čas moje odsotnosti.«

»Nič se ni zgodilo: tvoje preroko- vanje se je uresničilo. Vse je mirno in ponavadi pri Greenejevi.«

»Vendar pa,« je posege vmes He- ath, »smo zvedeli nekaj novega. Si- bila se je včeraj vrnila iz Atlantic Ci- tyja in Vor Blon je spet začel s svo- jimi običajnimi obiski pri njej.«

»Kaj, Sibila je že tu?« se je za- čudil Vance.

»Prišla je včeraj ob šestih. Zdi se, da so jo časniki iztaknili in o njej

napisali ganljivo zgodbo. Nesrečno de- kle ni imelo več miru in se je zato vrnilo domov. To smo zvedeli od poli- cijskih agentov, ki so ji bili za petami. Jaz sem danes jutraj takoj odhitel k Greenejevini in ji dejal, naj znova od- potuje. Toda Sibila to očividno ni bilo nič kaj vse, in je dejala, da ne gre nikamor več, tudi če bi morala umre- ti. Rekla je, da se smrti manj boji kot časniki in v tistih, ki si izmišljujejo skandale!«

Vance je šel k oknu in se nekaj časa zamislil v svojo nebo.

»Sibila je tu...! Markham, daj mi tisto vremensko poročilo, za katerega sem te prosil, da ga sestaviš.«

Markham ga je vzel iz predala in mu ga je dal Vance ga je pozorno prebral, potem pa ga vrnil.

»Dobro ga shrani. Prav nam bo pri- šlo, ko bo stvar prišla pred poroto.«

»Kakšne novice nam boste sporoči- li, Vance?« je nestrno vprašal Heath, čeprav si je prizadeval, da bi se le premagal. »Gospod Markham nam je zaupal, da ste prišli na sled. Za božjo voljo, če imate dokaz o krivdi kogar koli, povejte mi takoj, koga naj za- premo. Hočem končati s to prekleto stvarjo!«

Vance je vstal.

»Da, jaz vem, kdo je morilec, He- ath. Imam neizpodbiten dokaz, toda za- zdaj še ne bi rad povedal. Vendar pa,« podal se je proti vratom, kakor da se je nenaadno za nekaj odločil, »ne smo- mo odlašati. Delati moramo hitro, brez

odloga. Oblecite si površnike, priti mo- ram v Greenejevo hišo, preden se zmrati.«

»Sicer pa, Vance,« je ugovarjal Markham, »zakaj nam nočeš povedati, kaj misliš?«

»Zdaj ne morem... Pozneje boš ra- zumel, zakaj.«

»Če res veste, gospod Vance, zakaj ne bi zločinca prijeli?«

»Prišli ga boste čez eno uro, Heath.«

Kakor bi ju stresel električni tok, sta se zganila ostala dva, čeprav je bil Vancejev glas bolesten in zadrtan. Čez pet minut smo že drveli z naj- večjo naglico čez West Broadway.

Sproot nas je popeljal v hišo kot običajno, kakor da stvar njega prav nič ne tiče, ter vdano čakal naših ukazov.

»Radi bi takoj videli gospodično Sibilo,« je spregovoril Vance, »prosite jo, naj pride takoj v salon.«

»Prav žal mi je, gospod, odšla je.«

»Potem pokličite Ado.«

»Tudi ona je odšla zdoma, gospod.«

Enolični Sprootov glas se nam je zdel malo primeren za napeto ozračje, ki je viselo nad nami.

»In kdaj se vrne?«

»Ne vem, gospod. Odpelja ji sta se z avtomobilom. Verjetno pa se ne bo- sta dolgo zamudili. Želite počakati, gospodje?«

Vance je kolebal.

KONEC GREENEJE V

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

62

»Toda, po naglasu se je poznalo, da Sibila ni bila Nemka, ni res?« je silil dalje Vance.

»Malo že,« je odvrnila Ada. »Toda, njena nemščina je bila odlična.«

»Vprav to je tisto, kar sem hotel zvedeti.«

»Torej,« je pritrdila Ada s tresočim in zadovoljnim glasom, »nekaj ste le odkrili. A koliko časa bo še nad mano ta grožnja? Že tedne in tedne sem vi- dim, kako se približuje strašni trenu- tek, ko ne bom več videla svetlobe in bom zaspal.«

»Nič več se vam ni treba bati, Ada. Nihče več ne preži na vaše življenje.«

Ada ga je presenečeno pogledala, kakor da bi hotela pogledati njegovi misli do dna. Ko smo se poslovi, so njena lica dobila spet barvo.

Nasla sva Markhama, ki je silno vznemirjen tekal po knjižnici sem in tja.

»Pretehtal sem mnogo stvari, po- grešam pa še vedno nekaj,« mu je de- jal Vance, »tisto, kar bi nam v resnici razložilo na neverjetno kruti primer.«

Nenadno je odšel iz knjižnice, in

slušala sva, kako je nekoga poklical po telefonu. Ko se je spet vrnil, je po- gledal na uro, potem pa poklical Cu- rieja in mu naročil, naj pripravi pri- lago za potovanje, ki bo trajalo te- den dni.

»Jaz odhajam, Markham! Pravijo, da potovanje bistrj misli...! Moj vlak odpelje čez eno uro. Ostal bom na po- tovanju teden dni. Toliko časa lahko ostanem brez mene! Sicer pa ti zago- tavljam, da se glede Greenejevih ne bo zgodilo za čas moje odsotnosti nič. Svetujem ti celo, da za zdaj to stvar deneš na stran.«

Čez pol ure je bil Vance priprav- ljen.

»V času, ko me ne bo, lahko opr-aviš nekaj stvar zame,« je dejal Mark- hamu ob slovesu: »Sestavi mi natan- čno in podrobno poročilo o vremen- skih razmerah v dobi od dne, preden je bi- la ustreljena Julija, pa do dneva po Rexovi smrti.«

Ni pustil, da bi ga pospremila na kolodvor in zato tudi nisva zvedela, zakaj se je odločil iti na tisto svoje skrivnostno potovanje.

Andrejčkov
J o ž e:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

601.

Zaradi ropota in hršča je prišel gledat gospodar, kaj je. Aleš mu je po angleško razložil vso reč in ga prosil, naj mu da zavetja. Gospodar ga je pa ostro premeril od nog do glave in mu pokazal, naj izgine. Aleš mu je zagrozil, da ga bo zatožil pri mandarinu.

602.

Izkazalo se je pa, da je mož sam mandarin. Ker je Aleš le preveč vpil nanj, ga je možak dal zapreti. Aleš je bil hudo utrujen in je brž zaspal. Drugo jutro pa ga je prebudil služabnik, ki mu je prinesel nekaj slabe jedi in pijače, pa spet odšel.

603.

Opoldne ga je služabnik odvedel k mandarinu. Mandarin mu je dejal, da je hudodelec, ki je pobegnil z ladje poštenega trgovca Tiun-Lina, njegovega prijatelja. Alešu je bilo zdaj zadosti. Zagrozil je mandarinu, da bo drago plačal, če ga izroči nazaj tolovajem, pa naj sebi pripiše.

Od kdaj vlada »črni kralj« – premog

V Evropi so začeli umno izkoriščati zemeljske zaloge premoga šele sredi preteklega stoletja

V gospodarstvu je danes brez dvoma ena najglavnejših stvari premog. Istočasno s tem, da si je pridobil tolikšen vpliv na splošno gospodarstvo, je začel igrati izredno veliko vlogo tudi v mednarodnem političnem življenju. Koliko političnih spletk je bilo že, koliko prizadevanj na gospodarskem polju in celo koliko vojn je bilo že v zgodovini samo zaradi prelubega premoga! Pa vendar je življenje tega »črnega kralja« razmeroma še zelo kratko. Ni še tako dolgo, odkar je premog postal svetovna velesila.

Sotrudnik poročevalskega urada »Central-europa« piše iz Berlina o tem naslednje: Leta 1210 se je sloviti italijanski pomorščak Marco Polo vrnil s svojega potovanja po Daljnem vzhodu. Med tolikimi čudnimi in naravnost pravljimi stvarmi, o katerih je po svoji vrtniti pripovedoval, so bile seveda tudi takšne, o katerih ni mogel nikogar prepričati, da bi bile resnične. Ljudje, ki mnogo potujejo po svetu, navadno res vedo tudi izredno dosti povedati o svojih doživljajih in tudi radi pretiravajo, saj vedo, da jim nihče ne bo mogel dokazati nasprotnega.

»Črno kamenje«

Tako je Marco Polo pravil svojim znanecem in prijateljem, da je videl na Kitajskem, kako ljudje tam uporabljajo neke čudne vrste »črnega kamenja«, kot kurjavo. Nad kupčkom gorečega črnega kamenja si kuhajo svoja jedila. Da bi kurili Kitajci z lesom, bičem, z na soncu posušenimi morskimi algami, ali celo s posušenim kravjim gnojem, to bi se na vse zadnje še zdelo nekam verjetno, a da bi kar s kamenjem kurili, je pa že malo predehala in tega Marco Polo svojim ljudem po vrnitvi iz Vzhodne Azije na noben način ni mogel dopovedati.

Pa vendar uporabljanje takšnega kamenja za kurjavo, to se pravi premoga, v Evropi niti ni bila kakšna novost. O tem se prepričamo, če bremo starodavne zapiske. Videli bi v njih, da so na področju Zwickaua že okrog l. 1000 po Kr. kopali premog in z njim kurili. Isto so delali tudi že menihi iz samostana Kerkrade. Celó v Angliji uporabljanje premoga ni bilo neznano.

Iz »usmiljenja« do gozdov so začeli kuriti s premogom

Vendar pa iz teh redkih primerov še ni treba sklepati, da bi bil premog tedaj že splošna dobrina, ki bi je bili deležni lahko vsi in povsod. Nasprotno. Še mnogo stoletij so kot

kurjavo dosti bolj cenili les kot pa premog, kajti že takrat so spoznali, da kurjenje s premogom ni posebno zdravo, ker se pri tem tvori razni človekovemu zdravju škodljivi plini. Prepričani so bili celo, da vprav ti plini povzročajo številna obolenja ali vsaj neprijetnosti.

Šele pozneje, ko so ljudje spoznali, da se bodo gozdovi prehitro skrčili in iztrebili, so začeli misliti temeljiteje tudi na premoško bogastvo, ki ga zemlja skriva v sebi in ki ga bo pač treba načeti nekoliko bolj prav zaradi »usmiljenja« do gozdov. V Nemčiji so tedaj še zelo zanemarljivo lignit, čeprav so ga odkrili na številnih domačih krajih in ponekod tako rekoč kar na površju zemlje, kot bi se sam ponuval, naj se ga človek vendar posluži v nadomestilo za les. Leta 1671. se je našel v Meuselwitzu nekdo, ki je poskušal preveriti, koliko je ta rjava »gorljiva zemlja« vredna.

Premog: lignit

Šele sredi preteklega stoletja so začeli pametno izkoriščati zemeljske zaloge lignita. Za kurjavo seveda ni bil najboljši, ker vsebuje precejšnjo množino vlage, približno 50%. Pozneje, ko so lignit začeli stiskati in na ta način primerno sušiti, je prišel za kurjavo vedno bolj do veljave. Dolgo časa je prevladovalo prepi-

Tajne z vašega obraza

Poteze na levi strani obraza razodevajo nekaj čisto drugega kot poteze na desni strani

Profesor Max de Crinis z berlinskega vseučilišča je napisal zanimivo razpravo o izrazu človeškega obraza. V svojih izjavanjih dokazuje, oziroma zatrjuje, da obe strani človeškega obraza, leva in desna, ne izražata istih notranjih občutij in dogajanj. Važno je dejstvo — pravi prof. de Crinis — da je ta razlika človekove fiziognomije med desno in levo stranjo njegovega obraza skoraj neopazna pri otroku, z njegovimi leti pa postaja vedno večja, očitnejša. Predpostavljamo, da se ta razlika vedno bolj jasno kaže, pa je naravni razvoj človeške duševnosti.

Na desni strani obraza je po tem takem — če se povsem lahko zanesemo na de Crinise trditve — tako rekoč upodobljena človeška duševnost. Ta stran je dokaj bolj »delavna«, če se smemo tako izraziti, in bolj »odločna«. Leva pa bolj očitno razodeva človekove podzavestne nagone, nagnjenja in reakcije, ki so v nasprotju z lastnostmi, katerih se človek

članje, da sta premog in lignit dve čisto različni stvari. Res sta na videz dokaj različna: prvi je črn, trd in lesketajoč, lignit pa rjav, prsten in moten.

Pred nekaj desetletji pa so po temeljitem raziskovanju in proučevanju prišli do zaključka, da imata obe rudi isti geološki sestav. Fosilni premog je tako rekoč »prednik« lignita. Črni premog, kakršnega kopljemo na primer v Nemčiji, je star, kakor računa geologi, kakšnih sto milijonov let, lignit pa je dosti mlajši, »le« nekaj deset milijonov let!

Kaj je prav za prav premog?

Geologi ga označujejo kot »gorljivo rudo organskega izvora«. Premoška snov je brez dvoma ostanek nekdanjih rastlin. V teku milijonov in milijonov let se je v zemlji odigral zelo zamotan proces in so iz drevesnih debel nastali v dolgih geoloških dobah trdi kosi gorljive snovi, ki ji je človek dal ime premog. Svoj čas so bili nekateri prepričani, da premog ni nič drugega, kot petrolej v trdnem stanju, ali pa ognjeniška lava. Da je organskega značaja, sta leta 1838. dognala učenjaka Hutton in Link, ki sta s pomočjo drobnogleda našla v premogu ostanke zemeljskih rastlin. Treba pa je bilo potem še nekaj let temeljitega raziskovanja in proučevanja, da so učenjaki prišli do končnoveljavne spoznanja. Ugotovili so, da je premog iz istih sestavin kot rastline. Podrobna analiza je pokazala, da so v njem zlasti ogljikova kislina, vodik, kisik, nekaj mase žvepla in dušika.

dobro zaveda, nagnjenja, ki jih človek ne more več brzdati. Tako je vsaj pri moških. Pri ženskah pa so poteze na levi strani obraza — pravi omenjeni berlinski učenjak — bolj izraz njihovega duševnega razpoloženja. Iz njih se bere ognjevitost, živahnost, če ne celo strastnost. Duševna stran človeka se pri ženskah ne razodeva s tolikšno očitnostjo iz potez na obrazu, kot pa je to pri moških. Moški so navadno sposobnejši gospodovati nad nagoni svoje duševnosti in temperamenta.

»Zakon na obroke«

Iznajditelja »zakona na obroke« sta spet dva Amerikanca. Kdo bi komu drugemu pripisoval takšno iznajdljivost! Bila sta to dva mlada novoročenca, ki sta sklenila pred svojo poroko začudno nenavadno pogodbo, v kateri je bilo natančno določeno, kako bosta v zakonu

živela. Njuna ženitovanjska pogodba se začne z ugotovitvijo, da se imata oba pogodbenika zares rada, potem pa določa, da bosta skupaj vsako leto le nekaj mesecev, da bi se na ta način izognila nevarnosti, da bi ljubezen med njima zaradi morebitnih sporov ugasnila ali se vsaj ohladila. V tistih mesecih, ko ne bi živela skupaj, pa naj bi se oba čim bolj prizadevala, da bi na vso moč skrbela drug za drugega.

Ce je tak način za dosego srečnega življenja in potrebne ljubezni v zakonu dober, dozdaj res še ni moglo povedati, kajti preskusna doba tistih dveh iznajdljivih Amerikancev je bila dozdaj še prekratka, da bi z vso zanesljivostjo lahko svetovali ali odsvetovali »zakon na obroke«...

Žitno vprašanje na Danskem

Na pristojnih danskih mestih računajo, da letošnji pridelek pšenice zaradi izredno hude zime, ki je letos vladala tudi na Danskem, ne bo takšen, da bi pri razdeljevanju moke iz novega žita lahko ostali pri dosedanjih količinah.

V zvezi s tem je treba omeniti — tako bremo v italijanskih časopisih — da se je na Danskem v zadnjih letih s pšenico posejano polje postopno krčilo. Od leta 1939. do 1941. je padlo od 153.000 na 82.000 hektarov. Istočasno pa se je razširjalo področje, na katerem so Danci sejali rž. Površina za ržo posejane zemlje se je povečala od 1939. do 1941. od 157.000 na 191.000 ha. Da bi Danci čim rajši sejali rž, je bila zanjo določena primerno visoka cena. V poljedelskih krogih se zdaj prizadevajo, da bi pšenica dobila vsaj nekoliko višjo ceno kot jo ima zdaj, kajti na ta način skušajo kmete pripraviti do tega, da bi tudi s pšenico posejali čim več zemlje.

Čiščenje pri Anatolski agenciji

Uradna turška poročevalska agencija, znana pod imenom Anatolska agencija, je doživela zadnje čase temeljite spremembe, zlasti kar se tiče njenega osebjaja, zaposlenega pri tako odgovorni službi. Turška vlada se je namreč prepričala, da številne novice, ki jih je razširila v svet prav ta uradna turška poročevalska družba, niso bile v skladu z načeli stroge nevtiralnosti. Zato je odgovorne osebe tudi poklicala na odgovor. 26 urednikov anatolske agencije je bilo zaradi omenjenih prestopkov odpuščenih iz službe, ter so jih zamenjali z drugimi, zanesljivejšimi ljudmi. Med odpuščenimi je tudi mnogo Judov.

Širite najboljši slovenski »Slov. dom«

I. RENARD ROMAN GRDEGA OTROKA

Gospod Lepic izrabi ta hip. Bled, razburjen mesari, vrta po mesu in prst je le še krvava rana, ki iz nje pade trnek.

U!

Ves ta čas Korenčka ni bilo blizu. Ob prvem kriku svoje matere je ušel. Sedel je na stopnice, zagrebel glavo v dlani in skušal raztolmačiti dogodek. Gotovo mu je kdaj takrat, ko je zagnal vrstico prav daleč, obtičal trnek na hrbtu.

»Zdaj se ne čudim, da nobena riba ni več prijala!« pravi.

Poslušaj javkanje svoje matere in sprva mu ni nič hudo, ko jo poslušaj. Saj bo tudi on prav kmalu vpil, nič manj od nje, ar najbolj glasno mogoče, do hripavosti, da bo čim prej mila, da se je zadosti maščevala in ga bo čim prej pustila.

Sosedje, ki jih je ypitje privabilo, ga izprašujejo:

»Kaj pa je, Korenček?«

Ničesar ne odgovori. Maši si ušesa in njegova rdečelasa glava ginja. Sosedje se ustopajo pod stopnicami in čakajo, kaj bo izvedeli.

Končno se pokaže gospa Lepicova. Bleda je kakor poročnica in ponosna, da je bila v veliki nevarnosti, nosi pred seboj svoj skrbno zaviti prst. Vzvišeno, prenaša zadnje bolečine. Namihlja se došleecem, jih pomiri z nekaj besedami in reče nežno Korenčku:

»Hudo je bilo, veš, ljubček. Oh, saj nisem huda nate, saj nisi ti kriv.«

Nikoli še ni govorila tako s Korenčkom. Presenečen vzdigne glavo. Vidi belo previti in z nitjo prevezani, čisti, debeli in

okorni prst svoje matere, podoben punčki, kakršne si naredijo revni otroci. Njegove vročine oči se napolnijo s solzami.

Gospa Lepicova se skloni. Kakor običajno se Korenček varuje in skriva za svojim komolcem. A ona ga pred vsemi velikodušno poljubi.

On tega več ne razume. Joka se, da mu lijo solze v potokih. »Če ti pa rečem, da je že dobro, da ti odpušam! Misliš torej, da sem tako hudobna?«

Korenček zaihti še huje. »Ali si ob pamet? Človek bi prisegel, da mu zavijem vrat.« pravi gospa Lepicova sosedom, ki jih je njena dobrota raznežila.

Izroči jim trnek, ki ga radovedno ogledujejo. Eden izmed njih trdi, da je velikost številka osem. Pomalem ji pride jezik spet v stari tir in pripoveduje sosedom z zanosom, kako se je drama odigrala.

»Ah, tisti hip bi ga bila ubila, če bi ga ne imela tako rada! Ali to je huda reč, takle trnek! Mislija sem, da me bo konec.« Ernestina predlaga, da bi ga šli zakopat nekam daleč, na konec vrta, v globoko luknjo in ga zatepati z zemljo.

»Ah, še kaj!« pravi Feliks. »Jaz ga bom obdržal. Ribe bom lovil z njim. Hudimana! Trnek, namočen v mamino kri, to bo nekaj! To bom z njim navlekel rib iz vode, mojdunaj, debelih kakor bedro!«

In stresa Korenčka, ki se še zmeraj čudi, kako da je ušel kazni, in kar pretirava svoje kesanje, hripavo stoka in z obilimi solzami izpira pege na svojem grdem, prebrisnem obrazu.

Novc.

Gospa Lepicova: »Nisi nič izgubil, Korenček?«

Korenček: »Ne, mama.«

Gospa Lepicova: »Zakaj pa rečeš »ne«, ne da bi se preprčal? Obrni najprej svoje žepe.«

Korenček (potegne vse podloge iz žepov in jih pusti, da

mu vise iz njih kakor oslovski ušesa): »Ah, da, mama! Kar vni mi.«

Gospa Lepicova: »Vrni mi, kaj? Torej si le nekaj izgubil? Vprašala sem te kar tako — in sem uganila. Kaj si izgubil?«

Korenček: »Ne vem.«

Gospa Lepicova: »Pazi se! Lagati misliš. Že se loviš kakor zmešana belica. Odgovarjaj počasi. Kaj si izgubil? Svojo vrtavko?«

Korenček: »Točno. Niti domislil se nisem. Da, svojo vrtavko, da, mama.«

Gospa Lepicova: »Ne, Korenček. Nisi izgubil vrtavke. Vzela sem ti jo prejšnji teden.«

Korenček: »Potem je pa moj pipec.«

Gospa Lepicova: »Kakšen pipec? Kdo ti je pa dal kakšen pipec?«

Korenček: »Nihče.«

Gospa Lepicova: »Ljuba duša, tako ne bova končala. Človek bi dejal, da te izvabljam v past. Saj eva vendar sama. Mirno te izprašujem. Sin, ki ljubi svojo mater, ji vse zaupa. Stavim, da si izgubil svoj novec. Ne vem zatrdno, ampak prepričana sem. Ne taji. Tvoj nos te izdaja.«

Korenček: »Mama, novec je bil moj. Boter mi ga je dal v nedeljo. Če sem ga izgubil, Bog pomagaj. Je sicer hudo, pa se bom že potolažil. Sicer mi pa ni bilo dosti zanj. En novec več ali manj!«

Gospa Lepicova: »Poglejte si ga, pridigarja! In jaz, dobra ženska, te poslušam. Tako torej nič ne spoštujes truda svojega botra, ki te tako razvaja in bo hud nate?«

Korenček: »Recimo, mama, da sem novec potrošil za svojo zabavo. Ali naj bi ga hranil ves svoj živ dan?«

Gospa Lepicova: »Zadosti, komedijant! Ne bi bil smeč novca ne izgubiti, ne ga brez dovoljenja zapravljati. Nimaš ga več. Dobi ga, najdi ga, naredi ga, kar hočeš. Hodí in ne govori.«